

Gwałt abo smilnosť?

Štóž najhubjeńšemu gwałt
načini, hani stworićela;
štož pak so nad wobokim smili,
česci Boha.
(Přisłowa 14, 31)

Što je prawe: gwałt abo smilnosť? Za nas, kiž smy žiwi w dołhej křescanskej tradiciji, njeje čezko wotmoħwu dać: Smilnosť je lépsa dyžli gwałt. Bóh njecha gwałt, abo kaž so z nowišeho časa serbsce praji: namóc. Hdyž pak sej wobhladamy čłowjeske stawizny a našu přítomnosť, tak nazhonnjamy hustodosć to nawopačne. Bjezmała kóždy wječor slyšimy w powěsćach wo njeskutkach toho abo tamneho razu. Před měsacomaj je so spominalo na žalostny njeskutk w Erfurće, hdžež bě jedyn młodźenc zatřělił swojich sobušlerjow a wučerjow. A kelko namocy so scyła njenspomni w powěsćach, dokelž so wona stawa bóle za čichim w bydlenjach, na šulskich dworach a na džěłowym městnje. Kelko sylzow a kelko zrudoby je na zemi! Kak to přińdže? Hdže su korjenje gwałta?

Hač do džensnišeho njeje dokładnje wjasnjene, zwotkel přińdže namóc. Hač wona nas čłowjekow zwjazaj z rubježnej zwěrinu, takrjec pochadźa ze stwórbje sameje? Někotři filozofojo su wučili, zo trjeba čłowjek agresiwnosť napřećo sobučłowjekej, zo by přežiwił. Druzy zaso prajichu, zo je wobswět wina na namocy, dokelž wjedu poměry w towaršnosći ke gwałtej. Myslimy na wulke rewolucije a zběžki, kotrež su nastali zwjetša njedobrych towaršnostnych poměrow dla. Abo je bóle staršiski dom wina, w kotrymž so džěci wopak kubłaja? Tež tu znajemy dosć přikładow, kak počěžuje njezbožowne džěćatstwo cyłe žiwjenje. Křescánstwo rěči wo herbskim hrěchu a wo wosobinskej winje, kotrež wjedžetej k namocy. Cyle po tym, što ma so za přičinu namocy, budže so tež puć wot gwałta k smilnosći wšelako pytać.

Naše hrono z přisłowow Salomona je-

Ze słowami a skutkami je Boži syn čłowjestwo wučil smilnosť – kamjentna postawa Chrystusa na pohrjebnišču w Njeswaćidle

Foto: M. Vogler

dnorje praji, zo je smilnosť napřećo wobohim lépsa hač gwałt napřećo najhubjeńšemu. Na tym so rozsudži, hač hanimy Boha abo jeho čescimy. Druhe nabožiny, kaž na přikład islam, widža to hinak. My pak, kotřiž stejimy w tradiciji Stareho, ale wosebje tež Noweho zakonja, mamy zakładny rozsud tworić w swojim žiwjenju: gwałt abo smilnosť. Dwě wěcy njech nam při tym pomhatej:

Bóh je nam napřećo smilny. Wón njezapłaći nam naše njeskutki z namocu, ale wón so smili nad nami, kiž smy tola tež hrěšnicy a smy wobdžěleni na namocy. Tohodla móžemy a dyrbymy tež my smilni być napřećo wobohim ludžom. Jezus Chry-

stus je wo tym rěčał, zo njeje prawje přiwzać wodawanje winow, ale sam dale njesmilny być napřećo blišemu.

To druhe, štož móže nam pomhać smilnosť nawuknyć, je, hdyž so dopominamy na te situacije w swojim žiwjenju, hdyž smy sami wbozy a hubjeni byli. Njech běchu to chorosć abo bolosće, njech běše to žiwjenska kriza abo hdyž smy něšto zworali. Što je nam tehdy pomhało? Gwałt abo smilnosť? Wotmoħwa njeje čezka.

Jelizo potajkim stejimy před prašenjom, hač gwałt abo smilnosť, tak njerozmyslujmy dołho, ale jednajmy po Božim słowje.

Jan Malink

Hódančko

1					
2					
3					
4					
5					
6					

Zapiš pytane słowa prawje do kašćikow! We wuzběhnjenym stolpiku wot horjeka dele wučitaš mjeno za cyrkwinski spěw. **Srb**

1. Boži dom
2. wisa před woknom
3. wěrnosć njepriznać
4. basnik „Nalěća“
5. cyrkwinske sudobjo (za wino)
6. kiž prosy

SERBSKI · CYRKWĪNSKI · DŽEŃ

57. Serbski ewangelski cyrkwinski džen

5. a 6. julija w Budyšinku a Poršicach

**Budźće činjerjo słowa
a nic jeno posłucharjo.**

Sobotu, 5. julija

- 14.00 hodź. zahajenje w cyrkwi w Budyšinku
14.30 hodź. přednošk knjeza Alfreda Měškanka (Choćebug) w Šerachowym domje w Budyšinku: „Farar Šerach jako wuznamny pčoľar“
20.00 hodź. pišćelowy koncert w cyrkwi w Poršicach z organistom Marcinom Szelestom z Krakowa

Njedzela, 6. julija

- 10.00 hodź. swjedźenske kemše z Božim wotkazanjom w cyrkwi w Poršicach, předuje sup. Jan Malink, zdobom kemše za džěći
11.15 hodź. postrowy našich hosći
12.00 hodź. wobjed na hrodze w Poršicach
13.00 hodź. připoľdniša přestawka z ludowymi spěwami a krótkimi přinoškami
14.30 hodź. kónčna zhromadźizna w cyrkwi
16.00 hodź. zakónčenje cyrkwinskeho dnja

Wšitkich Serbow lubje na cyrkwinski džen prosymy.

**Žohnowane
swjatki
přeje wšitkim
čitarjam**

redakcija Pomhaj Bóh

Zdžělenka redakcija

Skedźbnjamy našich dopisowarjow na to, zo ma naš časopis swojsku e-mailowu adresu. Pod

PomhajBoh@gmx.de
móžeće swoje přinoški, mjenjenja a kritiki slać do redakcije.

Žekowanje redakciji

Rědnje, až jo se w slědnem wudašu casopisa Pomhaj Bóh teke raz kritiski glědało na 50. jubilej serbskego rozgłosa, což su te druge serbske a nimske medije boško „skomužili“. To by se dejało teke raz w dolno-serbskej rěcy pisaš, zo ga how wo dolno-serbski Pomogaj Bog a dolnoserbske radijo. Gaž slědk glědamy na te slědne 50 lět, pon słuša teke to kritiske k tomu a nic jano zasej wšykno pšez tu rožojtu brylu wižeš! Ten cas jo Bogu žěk mimo!

Siegfried Malk ze Smogorjowa

Nowa znamka

Nowa listowa znamka, wudata spočatk meje składnostnje lětušeho Ekumeniskeho cyrkwinskeho dnja w Berlinje

Njedzela a swjaty džen

Luby Bóh je z njebyes prajił:
Šěsć dnjow, čłow'če, sym ći stajił,
na tych prócuj so a džěľaj –
sedmy kemši chodź a spěwaj;
česć mój džen a słowo swjate,
twojej duši k zbožu date;
štož sy słyšať njedzela,
duši chlěb je w tydzenju.
Štož to njecha, – žohnowanje
najlěpše sam sebi kradnje;
tole, lube džěćatka,
zapišće do pomjatka!

Handrij Zejler

Bog w njewině mě wízi

Rozpominanja k 150. posmjertninam Mata Kosyka
 *18. 6. 1853 Wjerbno † 22. 11. 1940 Albion/Oklahoma

„Rychownja“ – ten žiśecy raj

Rodny dom blisko Wjerbańskeje cerkwyje a nowy dom Matowych młodych lět pší droze do Myšyna jo kšesćijański dom we Ochrańskem duchu. 1859–1873: wejsańska šula, preparanda na farje. Južo tencas jo powołański cyl fiksěrowany: farar. Gymnazij w Chošebuzu; wotwujenje dla nabožniskich rozestajenjow – mimo matury.

Kšuta wěra, serbska wutšoba – dvě „domiznje“?

Jo a ně, ga njamgu se napšešiwności we žywjenu a byšu fararja, pěsnjarja a farmarja Mata Kosyka lěpjej wujawiš ako z tym pšašanim. Stej-li jomu wěra do Boga a lubošć k serbskemu – zožkuli tek jo – wobstawny a twardy založk a „domizna“, jo doch jogo zemske tudybyše wobmrakowane wot stawneho njeměra: starošć wo žěto a klěb. Zapředka njepora se ten Wjerbański serbski młoženć z Pšuskeje do Sakskeje, kotaraž dvě lěše po založenju Nimskego rajcha žeden wukraj wěc njejo. Žěto dajo jomu Lipsčańsko-Drježdźańska zeleznica (1873–1877) a tam zaslužone a nažarjone pjenjeze zmožnju jomu žěto ako „literat w Wjerbnje“ (1877–1883) na starješynej žywności. Pozdžej študěrujo na zamorskich seminarach teologiju, a ako zapowěžeju jomu w Nimskej (serbsku) faru, wudrogujo nanimjer do Ameriki. Ale toš ta druga „domizna“ wostanjo jomu stawnje cuza.

Bjatuj tež ty!

Žeń lubosny zasej se minu,
 juž wjacor se pšibliža k nam,
 we žaglecych zorjach se zginu
 nět slynjaško zejzece tam.

A kjarliže hyšći wšak zněju
 nam z błotow na wjacorny cas,
 wše ptaški ga wutšobu zgrěju,
 tež k modlitwje wabjece nas.

Nic strusacki njamaju słowka
 a njamaju jězyka, ně,
 lej, glichlan se chyla jich głowka
 tak pošichnje bjatujce že.

A słuchaj, se pšijaznje zwoni
 tak daloko rozlěgajcy,
 jo wšykno mě wabjency groni:
 Och bjatuj, och bjatuj tež ty!

(1879; SMK 1, na b. 245)

Nutšikownje twardnica wěry a serbskości – wenkownje boleca rozdžěra: Mato Kosyk, kenž jo do cełosci 57 lět žywy we

zamorskem kraju, bužo po statnej pšislušności 41 lět serbski Němc, ale 46 lět serbski Amerikanaf. Ale přězy toho jo wuspěšny

„Serbski literat w Wjerbnje“

Zachopjenki pak laže w Lipsku, zož poznajo literarny swět a se dotykno słowjańsko-serbskego myslenja. Chory na płuca pšizo slědk na starješynny dwor; wustrowjency chopijo literarnje želaš. Zda se, ako rozwijo se po krotkem casu program za dolno-serbsku literaturu. Toš spońijo we šesć lětach wjelicy pensum žěta we wšakich literarnych žanrach: jo lyrikař, kjarližař, epikař, dramatikař a redaktor casnika *Stambotŕe Nowiny*.

Kosyk – wuznamny kjarližař

Trajucu statkownošć na lud pak ma jogo choralna poezija: Jo we komisiji za „super-revision“ (Šwjela w BN 1882, nr. 28) bram-borskich serbskich spiwarskich. We wudawku nowych *Serbskich Duchownych Hjarližow* wot 1882 su wot 617 tekstow 241 wot Kosyka. Po nich se hyšći žinsa spiwa. We cełosci tworbow dotykno se wěc ak połojca Kosykových basnjow wěry a Boga.

Zły swět

Daš swoje pustki roznosuju
 a wot cesći mě zeklaku,
 daš z łdganim na mnjo nadpadaju
 a směch mě kladu na głowu,
 Bog w njewinje mě wízi.

Tež cesne muže hyšći daju,
 kenž sromošarjam njewěrje,
 kenž prozne pustki za nic maju,
 lěc towzynt wust se zablabe
 a zle ší pšegroniju.

Jo, swět jo zły a wostaš bužo,
 ga njestyskaj se wutšoba,
 Bog luby troštujto ší južo,
 won njespušća ší nikula,
 gaž w njewinje ší wízi.

(1882, 1, 4. a 5. štucka; SMK 3.1, na b. 45)

We tych słowach jo realistiske wíženje a wěženje, jo charakter, stej wěra a nažeja – a woni su godne tek za naše dny.

Ako pěsnjar, pšisamem tšizascālětny, ba-seń „Zły swět“ do swojeje tšešeje rukopisneje zběrki basnjow zapišo, běšo to słodke a to gorke (serbskego) žywjenu dodosća nazgonił, stajašo we kšutej wěrje dostojnje nad nižynami zemskego doła a běšo južo rozsužony woprowaš lužysku domownju, aby mogał swoj wušu cyl a nadawk spońiš: słužyš Bogoju ako farar – z gorucym žyćenim, až bužo to raz we Serbach.

Serbski pěsnjar „Matthew Kossick“ w Americ

W Nimskej njesmějoš mimo matury na studij. W USA to žo. Toš: k zymjemu 1883 wudrogowanje, studij na seminarach w Springfielde/Illinois a Chicagu, powołańje na fararja a ordinacija.

1885/86 jo zasej doma w Nimskej. Njedaju pak jomu daniž nimsku daniž serbsku faru, ga se amerikański eksamen tudy nje-pšipoznajo. – Kosyk žo slědk do USA a jo farar pla nimskich imigrantow w statach Iowa, Nebraska a Oklahoma. Do texaskego Serbina jogo drugih teologiskich naglědow dla njesěgnjo.

1894 zdobydnu Kosykowe – Mato, žeńska Ana a tšilětny syn Juro – po pšilětnem cakanju stašaństwo USA. Wěstu eksistencu dajo Kosykovym farmarstwo we wjelikosći, ako su tuder wu nas byli kubta. Ale syn, ten pšiducy gospodar, znjejlucy smjertnje 1915, žeńska zamrějo 1928. Pšedaš se grunty njedaju, toš pšepišo stary Kosyk wšo cerkwi.

Serbski poet za morjom glěda slědk na žurne, wotměnjate a wuspěšne žywjenu we službje Boga. Nikula njejo cwiblowať na zrědowanju jogo byša po Božej woli. Pozmakanje z Bogom jo za Kosyka wobstawny podložk žywjenu, kotarež stoj na podstavje toho, až wěra njeslěpi, ale až jo zmognjenje a zmocowanje. Mužnosć, skobodnosć a nažeja na wšyknych svojich drogach jo něco, což dajo nas Kosyka rozměš ako cesnego luža a godnu přědkbildu.

Tši raze jo pěsnjar za morjom basniski aktiwny: 1883–1886, pon we wobcerku młodoserbskego gibanja 1892–1898 a naslědku na pšosbu Bogumita Šwjela a w dopisowanju z Minu Witkojc 1923–1937. Jo njasť do literatury małego luda swět wjelikego kontinenta, na kotaremž w Albionskej samotnosći we wjažce pší řecce Walnut Creek caka na swoju „Drogu do njebja“.

Cowanja wostanu

Miłe ty mě woblicko
 smjejkocoš pšed tysacami.
 Indiańske žowcycko,
 co ga grajkocoš ty z nami?

Cuzbnika smej ty a ja,
 ja w tom podwjacornem kraju,
 ty we samem kšasnem raju,
 kenž jo tebj wošcojska.

Comej zawdaš sebj ruku,
 žycyš sebj lěpšu gluku
 až do slyńca chowanja.

Kuždy znajo swoju drogu,
 pší tom Michigańskem brjogu
 wostanu jan cowanja.

(Chicago Lawn, 1884)

Gaž spiwa kos, rozlěga gola, lěc jo serbska, lěc indiańska, lěc jo nimska abo amerikańska: Głos serbskeje duše znějo do njemjernošći. **P. Janaš a R. Marti**

Wusahowacy wukon – serbska biblija lěta 1728

Přnja serbska biblija wuńdže před 275 lětami w hornjoserbskej ewangelsko-lutherskej wersiji. Zaslůžby wo nju mějachu wjacori duchowni. Nowy zakon bě hižo farar Michał Frencl w Budestecach do serbsčiny přenjesł a 1706 wudał. Přeložowarjo Stareho zakonja běchu štyrjo fararjo: Jan Langa w Minakale, Matej Jokiš (Jokuš) w Hbjelsku, Jan Běmar w Budestecach a Jan Wawer w Bukecach.

Lěta 1716 dachu so tući štyrjo w nadawku Hornjołužiskich krajnych stawow do džěła. Lědma drje bě tehdom wotwidžeć, zo so předewzaće počehnje dwanaće lět! Tola woni běchu optimisća, byrnjež traš Langa († 1727) a Wawer († 1728) wěsty čas chorowalaj a džěło haćilaj. Běchu 1716 přezcytlnje mužojo w najproduktiwnišich lětach: Jokiš bě 48 lět stary, Langa 47, Běmar 45 a Wawer 44. W předstowomaj (němskim a serbskim) zhoni zajimowany čitar někotre informacije wo postupje epochalnego předewzaća.

W technisko-organizatoriskim nastupanju rozdźelowachu sej jednotliwe tekstowe pasaže za přeloženje. Při prawidlownych redakciskich posedženjach w Budyšinje předpožili kóždy swój wudžětk. Běchu-li wšitcy z přeložkom spokojom, wotedachu jón do pisarnje k dočistapisanju. Dokelž trajachu wuradźowanja do třoch dnjow, móžachu wjele drobných rozsudow dorěć. Wosta-li wěsta pasaža njehotowa, da-

chu ju na městnje rozmnožić do štyrjoch eksemplarow a kóždy sej ju wza za rozpo- minanje sobu domoj nimo noweho pen- suma přeložka. Na přichodnym zeńdženju redakcije spytachu potom problemy doroz- risać. Njeběchu-li sej přezjedni wo při- sprawnych formulacijach, słowach atd., přimachu za pomocnymi srědkami. To bě- chu nimo słownikow a gramatikow origi- nalne bibliske teksty, Lutherowa němska biblija a wšelake dalše přeložki, mjez nimi tež tři słowjanske biblije.

Na tójšto prašenjow njewěmy hišće wot- mołwić. Na příklad je njejasne, hdže w Budyšinje přebywachu a nocowachu – hač na někajkej farje abo w domje Hornjołu- žiskich krajnych stawow, hdžež słužeše tež kuchnja ćělnemu derjeměću. Tu bychu du- chowni móhli tež wupřahnyć, přetož bjez swójskeho konjaceho zapřaha njebychu drje připućowali a přez nóc wostali. Wězo bychu tež poslužby hosćencarjow wužiwać móhli – telko pjenjez bychu při poměrnej vysokich dochodach ze swojich farow bje- ze wšeho zwjedli. Najwjetši problem wšak mějachu z redakciskej stwu, njepřístupnej njepowołanym ludžom, garantowacej nje- mylene džěło a chowacej hotowe manu- skripty. Mějachu k dispoziciji poslužbnju pisarnju, wobsadźenu z ludžimi, kmanymi bjez korektora serbsce spuščomnje po te- hdyšej ortografiji pisać. Stó tele techniske naležnosće, kiž bjezdweła do pjenjez lěze-

chu, financowase – Budyski Wyši hamt, někajke njeznate spěchowanske zjedno- cćenstwo fararjow abo traš něchtó třěci?

Cyrkwinske stawizny ewangelskich Ser- bow buchu za čas NDR přez oficialnu sora- bistiku runje tak zanječane kaž historija katolskich Serbow. Při „narodnym dialo- gu“ z wjednistwom socialistiskeje Domowi- ny 1988 smy to kritizujzo zasadnu změnu žadali. Rehabilitacija dušepastyrsko-lite- rarnje džěławosće wšitkich duchowných wostawa dale aktualny slědźerski nadawk. To měło tež drobnije zwonkowne korektu- ry wuskutkować. Tak je farar Jokiš jenički přeložer našeje biblije, kotryž njebu do Noweho biografiskeho słownika přewzaty (w Serbskim biografiskim słowniku pod redakciju Ben Budarja z lěta 1970 bě zapři- jaty). Wězo dyrbjachu so mnozy zaslůžbni prócowarjo městna dla šmórnyć, ale argu- ment, zo so jedna wo literarnje wosebje zaslůžbneho fararja, tehdom drje njepře- swědči.

Njeměli tutym serbskim woporliwym pio- něram-přeložowarjam w lěće Swjateho Pis- ma pomnik stajić? Znajmjeńša by so słušało připrawić při farskich domach wonych wo- sadow, hdžež přeložowarjo dwanaće lět za cyłkowny „honorar“ 50 tolerjow, takrjec za „kemšacy džak“, džěłachu, dwurěčnu wopomjatnu taflu! Jich wusahowacy wu- kon zaslůži sej wšón naš respekt!

dr. Sigmund Musiat

Spočatki serbskeje poezije

Na spočatku serbskeho basnistwa steji ludowy spěw, kotryž so wot generacije ke generaciji dale dawase. W času reforma- cije so přidruži spěwej kěrluš. Serbscy fararjo přeložowachu znate a woblubowane němske kěrluš do serbsčiny. Kak pak na- sta serbske swětno basnistwo? Wo tym znajmjeńša dotal žaneje wěsteje předsta- wy njemějachmy. Adolf Černý, přeni chro- nist serbskeje poezije, wě wo tym poměrnej mało. Wjace bychmy zhonili, hdy bychmy wužiwali wšelake drobne pokiwky Korle Aw- gusta Jenča, Michała Hórnik a wosebje Oty Wicáza. Franc Šěn, nawoda Serbskeje centralneje biblioteki w Serbskim instituće, je w zańdženym času tute sporuške džěło wukonjał a je jako pód swojich slědženjow zestajal 48. zešiwk rjada „Serbska poezija“ pod titulom „Towaršne basnje 17. a 18. lětstotka“. Wón je zezběrał wšitke hornjo- serbske swětno basnje, dalokož su nam džensa znate, tak zo mamy nětko dobry přehlad wo nastaću serbskeje swětnje poezije.

Kajki wobraz so nam skića? Na spočat- ku steji Michał Frencl, znaty přeložer No- weho zakonja w Budestecach. Wot njeho

a za njeho su najstarše hornjoserbske swě- tne basnje. Sčěhuje zastupjer wulkeje swój- by Běmarjow, kotraž wšak z Frencelemi zwisowase. Napisachu so basnje za kwasny lěta 1755 přidruža so Lip- sčanscy a Wittenbergscy studenća, zwjetša teolo- gojo, kotřiž zhotowja bas- nje za wotchad swojich komiltonow wot studija, za jich kwas abo při smjer- ci studijnego přecela. Tež wurazne serbske temy so basnisce wobdžěłaja, na příklad „Wopomnjenje wu- běrnych serbskich wučer- rjow“ wot Michała Hil- bjenca. Skónčnje přidru- žitaj so 1771 katolskej duchownaj z jubilejnej a z kwasnej basnju (Nuk z Lichtenhofa a Michał Wałda).

Zezběrane basnje maja wšelaku hódno- tu. Tole nas tež njetrjeba spodziwać, wšako tež džensniše kwasne basnje přeco njewot-

powěduja najwyšim měritkam. Ale tola su nam witane wšitke plody serbskeje poezije z dawnych časow. W zběrce namakaja so wšelake rjane hrónčka a štučki, kotrež do- pominaja po řeči a wašnju na pozdžišich basnikow kaž Handrija Zejlerja a Pětra Młónka. Někotre basnje su po poetiskej ideji za swój čas dosć chro- bte a swědča wo šerokim du- chownym horiconće spisa- rjow.

W zańdženych lětach su so w rjedže „Serbska poezi- ja“ wšelake za naše ewan- gelske duchowne stawizny wažne čisła wudali. Dopa- minamy so z džakom na wu- daće ludowych pokěrluškow a legendow, na wudawk kěr- lušow, na basnje fararjow Mjenja, Kiliana a Wałtarja, na poetiske džěło Korle Aw- gusta Fiedlerja. Přeco běchu zawodne słowa, wuhotowa- nje a komentowanje na wy- sokim niwowje, tak tež w

ředležecej zběrce. Njejsym žaneho zmyl- ka namakał a mějach swoje wjesele na solidnym a dokładnym džěle dr. Franca Šěna.

Jan Malink

Dopomnjenki na 17. junij 1953

Rozmołwa z Korlu Nalijom z Budyšina

Knjez Nali, hdže a kak sće Wy před połsta lětami zběžk w NDR dožiwił?

Bydlach tehdy w Budyšinje, běch młody woženjeny a džělach jako wučer na Serbskej zakładnej šuli w Budyšinje. Ze zapadneho rozhlada slyšachmy, zo so lud we wulkich městach zběha. W Berlinje běchu najwjetše demonstracije, w Zhorjelcu bě so rozhorjeny lud zadobyl do doma SED a tam chětro njeporjadka nadžětał, wěcy z wokna mjetał atd. Położenje bě w cyłym kraju tak napjate, zo so naposledk tež w Budyšinje hibaše.

Što je so tehdy w Budyšinje stało?

Wěm so dopomnić na wulku demonstraciju na Naměsće Čerwjeneje armeje. Cyłe naměsto bě poľne luda, narěče so rěčach, knježeše wulka napjatosc a hara. Naraz ludžo wołachu: Rusojo jědu! Ze wšěch rókow, z Grólmusoweje, z Kamjentneje a wot druhdže, přijědžechu ruscy wojacy. Tak wjele hač wěm, njejsu so žane njeskutki stali, nastrožany lud je so rozbrojił. W Zhorjelcu mějachu wopory, w Budyšinje njeje so wjele wosebiteho stało.

Kak tutón džen džensa posudžujeće?

Smy z elanom chcyli spytać něšto změnić. Nadžijachmy so, zo je to započatk přeměnenja w kraju, ale to bě wulki zmylk. Hdyž so wojsko napřečo stupi, nima lud žanu

mojeho žiwjenja. We wučerskim kolegiju wobhladowachu mje jako reakcionara, nic jenož, dokelž běch so na demonstraciji wobdžělił. Běch wšak hižo w lětach do toho politisce negatiwnje nadpadnył. Po 17. juniju žadaše sej potom šulski wjednik Serbskej zakładneje šule Zoba, zo mamy jako wučerjo podpisać list, w kotrymž rěkaše, zo mamy poľnu dowěru do SED. Běch jenički na šuli, kotryž njeje podpisał. Z tym bě mój wosud jasny. Wyšnosć na to džělaše, mje ze šulskej služby wuhnać. W kolegiju so prašachu: Štó je přeciwo tomu, zo so Nali hnydom pušći? Jenož Jurij Mjehela mje tehdy zakitowaše: „Tomu njemóžu přihłosować, wón ma swójbu.“ Za to sym jemu džensa hišće džakowny. Ale pomhało ničo njeje. Kónc lěta 1953 běch ze šule

šansu. Z pomoću armeje su tehdy wšo rozbili a potřočowali.

Po 17. juniju bě naležnosć za Was wotbyta?

Za mnje scyła nic, nawopak, započa so za mnje najčeši čas

pušćeny. Tež Jurij Mjehela so pochłosta. Jeho přesadzichu na šulu do Hornjeje Hórki, hdžež je potom wjele lět džětał.

Kak doľho sće bjez džěta byl?

Sydom lět traješe, doniž njesmědžach so do wučerstwa wrócić. Sydom lět bjez zaslužby a z młodej swójbu! Džensa dóstanu bjezdžělni pjenjezy, tehdy ničo njesydaše. W tutych njeznjesliwych wobstojnosćach mějach wotpohlad, hič do zapada. Ale bratraj mi přirěčowaštaj, zo bych tola wostał. Chcyštaj mi pomhać a staj to tež, dalokož móžeštaj, činišaj. Sydom lět zežiwich swójbu ze wšelakich skladnostnych a honorarowych džělow w serbskim nakładnistwje, pola Ludoweje solidarite a druhdže. 1960 smědžach potom jako wučer na Lutherowej šuli započěć a sym tam wostał, doniž njejsym 1985 na wuměnk šoł.

Kak džensa na swoje tehdyše dožiwjenja zhladujeće?

Widžu to w zwisku z tragediju našeje cyteje swójby. Nana su 1945 zatřěli, bratr Pawoł dyrbješe njewinowaty w jastwje čerpjeć, bratr Jan a ja smój mětoj swoje čěze z tymi čerwjeny. Džiwam so, što móže čłowjek wšo přetrać. Sym swój puć šoł, kaž je nam třom bratram staršiski dom jón pokazał. A sym sam w 82 lětach swojeho žiwjenja nazhonił: Bóh knježi nad nami, wón dawa móc, zo móžeš dale žiwy być. Swětně nadžije so njespjelnja – to sym dožiwił 1945, 1953 a 1989. Ale wšojedne, što so na swěće stawa, jedyn mje ženje njebudže přestapić – to je Bóh. Prašała so **T.M.**

Wšudžom pytachu za „njepräčelemi“

Po Stalinowej smjerći spočatk měrc 1953 běše politiska situacija njeprähledna, wosebje tež w NDR. Najwážniša kaznja rěkaše: zakitować domiznu a znješkódnic njepräčelow. A tola njemóžeše SED zadžěwać, zo 17. junija ludowy zběžk wudyri.

Dopominam so na to, zo dóstachu šulerjo Budyseke Serbskej wyšeje šule nalěto 1953 wosebite čisto nowiny „Junge Welt“ do rukow, w kotrymž so wot přenjeje hač do poslednjeje strony přečiwo cyrkwi ščuwaše. Nadpismo „Młoda wosada“ – tarnowa organizacija za wojsku ščuwańcu, sabotažu a spionažu w nadawku USA“ njejsy hač do džensnišeho dnja zabył.

Tež mjez serbskimi funkcionarami běše hysterija nastala. W rjadowni 10A mějachmy šwitu młodych křesćanow, či pak nje-slyšachu do Młodeje wosady, dokelž běchu katolscy. Što wo to! Runje na tutu rjadownju so měřjachu a dachu. Krótko po Stalinowym pohrjebje přewjedžechu w internacie SWŠ na Serbskich hrjebjach we wječornych hodzinach kontrolu kamorow, při čimž pola šulerja Bena Š. ze Zdzěrje maľku encyklopediju wučušlichu. Nětk wumjetowachu jemu, zo wobsedzi „fašistisku“ literaturu. Pola Měrcina Š. z Chróscic, kiž rady molowaše, zwěsćichu, zo běše do

swojeho zešiwka z wulkimi pismikami mje-no Sing Sing krjeslił. Sing Sing běše jastwo w USA, wo kotrymž naše nowiny nastajnosći pisachu, zo tam komuniska tradaja. A my wšak skradžu swojej krutej kubarni tež Sing Sing rěkachmy. Chróscanskeho šulerja sobušuler z paralelki „wočorni“. Třeci a najhórši pad pak potrjechi drugeho Chróscana, wučerskeho syna Achima P. Na njeho so naposledk ze wšěm dorazom měřjachu. Zwoľachu nas do studowarnje internate. Tu spytachu šulerjow rozdwojić a přečiwo sebi naščuwać, štož so tež někak poradzi. Achimej P. porokowachu, zo běše so pječa při powěsci wo Stalinowej smjerći smaľ. Facit tuteho „sudniskeho jednanja“ rěkaše, zo Achima P. ze SWŠ wustorčichu. Wšitcy tři potrjecheni mějachu ambicije na měšnika. Dwaj staj potom teologiju studowalaj. Posledni sta so z měšnikom daleko w Němcach, w Magdeburgskej diecezy. Tu ma so prajić, zo běchu či, kotřiž nas kontrolowachu a nadběhowachu, swoje přenjetne wukublanje pod hokatym křižom, na přiľad w fašistiskej HJ, dóstali. Nimo teho mějachmy sobušulerja w rjadowni, kiž sta so z oficeřom statneje bjezstrašnosće MfS.

Mjez šulerjami knježeštej nětk njewě-

stosć a njedowěra. Podobny běše duch po cytej NDR.

Skónčnje so něšto hibaše: W Berlinje stawkowachu džětačerjo a demonstrowachu přečiwo powyšěnju normow a za lěpše zastaranje. Powěsć wo tym roznjeje so po cyłym kraju. Hač drje so nětk wšitko k lěpšemu změni – budže wjace swobody?

Byrnjež so nam 17. junija zakazało z internate pod Bohatej wěžu hič do města, podachmy so w skupinkach na Naměsto Čerwjeneje armeje, hdžež so hižo z ludžimi mjerwješe. Zdaše so, zo bě wšón Budyšin na nohomaj. Potom pak přismalichu so wjetscy wojacy z motorskimi z přiwozom a počachu do powětra třělejo spontanu a njeorganizowanu demonstraciju rozhnać.

Krótki čas pozdžišo rozprawješe před rjadownju serbski wučer-agitator, zo běše to „fašistiska prowokacija“ byla a zo su wěstotne organy naštykowarjow wodnjo a w nocy łójili a dosahnyli. Podpisany je wšelakich aktiwistow 17. junija šěsć lět pozdžišo w Budyskim jastwje zeznać směť a zwěsći, zo běchu to z wulkeho džěla zdžěłani ludžo, kotřiž běchu so tehdom wo to prócowali, woprawnjeny protest luda do słowow zdrasćić a njetrjebawšim konfrontacijam ze statnej a wukrajnej mocu zadžěwać.

Hinc Šofta

3. schadžowanje 25. krajneje synody Sakskeje

Třeće zeńdženje krajneje synody, kiž wot mě so wot 4. do 7. apryla w Drježdžanach, stejese pod heslom **Cyrkej wusměri so na přichod.**

Prof. dr. Christoph Marksches z Heidelberga přednošowaše sobotu wo temje **Wěrić a wuznać po Lutheru.** Džese wo wosebitosće ewangelsko-lutherskeje cyrkwy porno uněrowanej a reformowanej cyrkwi. Přednošk wobsahowaše wósom dypkow:

1. Teologiski profil našich krajnych cyrkwjow je so zhubił abo jenož hišće wučenym znaty. Mnozy křescenjo njesu wjace kmani so wo wěrje wuprajic a to tež we wosadach njezwučuja.

2. Njedosaha jenož na lětstotki stare wuznawarske spisy pokazać, ale wjele bóle je nuzne, zo naše wosobinske nazhonjenja z nabožinu jako orientaciju w žiwjenju druhim zdžělými.

3. Lutherowa teologija kładže wulku wažnosć na wosobinske nabožne nazhonjenja – a to chce Lutherowa róža pokazać: Wěra do Boha přinjese wjesołosć, tróšt a měr a přeměni wutrobu a dušu.

4. Wosprownjenje čłowjeka jenož přez Božu hnadu je wažny dypk Lutheroweje teologije a chce nam pomhać naše njedostatki a winy we všednym žiwjenju lěpje znjesć. Hladajo na Boha a na blišeho wostanjemy přeco njedosahacy, hdyž sprawni smy. Mnozy čłowjekoj nazhonja všednje, zo móže towaršnosć, kotraž jenož na wukony jednotliwca hlada a jeho jenož po tym posudžuje, štož dokonja, surowa być. Runje tam chce Lutherowa teologija čłowjekam pomhać.

5. Boža hnada chce nas wuswobodzić wot potłóčowacych žadanjow a posudžowanjow swěta, wot mysłow zadwělowanosće, bojósće a slabosće. Słowa wosprownjenja spožča nam měr z Bohom a z dobom woprawdžity nutřkowny měr. Bóh nas přizwa, byrnjež tajcy smy, kajcyž smy.

6. W našich wuchodnych krajnych cyrkwjach smy tajke wuswobodženje wot du-

chowneho a politiskeho potłóčowanja 1989/90 nazhonili. Tute nazhonjenje móžemy tež zapadnym cyrkwjam bóle rozjasnić.

7. Wěrić a wuznać po Lutheru rěka najprjedy cyle jednorje, zo Bóh naše žiwjenje wuswobodža a nam tak nowu, čerstwu móc dawa. Přez to móžemy tež druhim tute zwjeselace nazhonjenje dale prajic.

8. We wosadach dyrbymy zaso zwučować rěčeć wo našich nabožnych nazhonjenjach. W našich Božich službach dyrbi kóždemu něšto wo wjesołosći wuswobodženja přez Božu hnadu zeschažec. Cyrkej ma tež wot cyrkwy zdaleny zaso pomhać, zo bychy wozbožacu swobodu nazhonili. W zjawnych stejiščach dyrbjata cyrkvej bóle na swój wosebity wobraz wo čłowjeku džiwać a zakładne struktury bóle rozjasnić.

Dalši přednošk slyšachmy wot prof. dr. Petera Meisa z Moritzburga wo temje **Lutherska cyrkvej – što je mi wažne?**

Tak, kaž je Luther jenož na bibliju twarił a so zasadził za kubtanje luda z přeloženjom biblije do němskeje rěče a za kubtanje w šulach z pomocu biblije, je tež džensa kubtanje w Lutherowym duchu nuzne. Biblija ma być kaž studnja na torhošću. Kóždy, kiž je lačny, móže sebi wodu žiwjenja darmo čerpać.

Tak, kaž je Luther twarił jenož na wěru a wabił za Bože kralestwo, je tež džensa nuzne, zo zmóžnja cyrkvej dobru politiku, bjeztoho, zo by sama politiku činiła.

Tak, kaž je Luther skedžbnił wosebje na Božu hnadu, trjebamy tež džensa wjesołe nazhonjenje wuswobodženja přez Božu hnadu. Problem cyrkwy njeleži w strukturje, ale wjele bóle w tym, zo njedožiwjamy a njezachuwamy hnadu w poľnej měrje. Tež liturgija ma zwuraznić hłuboke čłowjeske začuća.

Tak, kaž je Luther pokazal jenož na Chrystusa, je tež džensa trjeba, zo dožiwjeja

wšitcy wobdzělownicy cyrkvej jako rum swobody. Kóždy křescan je ze swojimi darami wobdzěleny na twarje Božeho kralestwa. Wjelehlósosć a tež nje-wšednosć we conciliarnych strukturach je wobohaćenje Chrystusoweje cyrkwy.

Džětowa skupina je po wurjadnym zeńdženju synody w januaru wudžělała koncept k temje **Cyrkej wusměri so na přichod** jako program za 25. krajnu synodu. Tu so nadrobnišo mjenuja zaměry, nadawki a puće, po kotrychž chcemy kročić.

Synoda schwali namjet wosadneho a misioniskeho wuběrka, póstać list na cyrkwinskih předstejićerjow a všech cyrkwinskih sobudžětaćerjow. W lisće prosy synoda, hač do nowembra 2003 zapodać konkretne mysle k sledowacym dypkam:

1. Hdže leža naše synosće a slabosće we wosadnym džěle? Što je tuchwilne čěžišćo našeho džěla?

2. Što je nam wažne, kak so rozumimy jako cyrkvej/wosada? Što chcemy w přichodnych lětach docpěć?

3. Što móžemy sami we wosadze činić, zo bychmy zaměr docpěli? Hdže móžemy w eforiji hromadže džělać? Hdže trjebamy pomoc nadwosadnych službow a skutkow? Hdže trjebamy personelnu a pjenježnu pomoc wotwonka? Hdže su změny w organizaciji krajneje cyrkwy trěbne, zo by so džělo we wosadze polěpšilo?

Wosadny a misioniski wuběrka budže wšitke namjety zběrać, wuhódnoćić a na nalětnjej synodze 2004 wo tym rozprawjeć. Synoda so nadžija, zo zapodadže wšitke wosady swoje mysle a zo dóstanje wona tak wažne nastorki za dalše džělo.

Serbski synodala **Handrij Wirth**

Informacija

Serbskeho ewangelskeho towarstwa

Dnja 29. apryla 2003 wuradžowaše předsydstwo Serbskeho ewangelskeho towarstwa w Serbskim domje w Budyšinje. Zaběrachmy so z programom lětušeho serbskeho cyrkwinskeho dnja w Poršicach a Budyšinku. Farar Malink informowaše wo stawje přihtow na Ekumeniski cyrkwinski dzeń w Berlinje. K tomu ma so tež informaciske łopjeno wo ewangelskich Serbach znowa wudać (3. nakład). Předleži přizwolenje Załožby za serbski lud za wobnowjenje pomnika fararja Wawera w Bukecach. Zhromadnje z podpěru Bukečanskeje wosady, Maćicy Serbskeje, Domowinskeju skupinow Bukecy a Rachlow kaž tež ewangelskeho towarstwa móža so nětko trěbne džěla na pomniku do nadawka dać. Přichodne posedženje předsydstwa budže wutoru, 26. awgusta 2003.

Měrćin Wirth

Předsydstwo wosadneho zwjazka

Póndzelu, 19. meje, zeńdze so k swojemu přenjemu posedženju předsydstwo Serbskeho wosadneho zwjazka w Budyšinje. Bohužel njemóžachu so žane rozsudy dla přistajenja młodžinskeho sobudžětaćerja wobzamknyc, dokož njeběše krajnocyrkwinski zarjad dowobdzělał hospodarski plan wosadneho zwjazka. Trochu wobšěrnišo zaběrachy so člonoj předsydstwa z tymi wosadami, kotraž njesu dotal sobustawow do wosadneho zwjazka pomjenowali. Tu ma so z fararjami a cyrkwinskimi předstejićerjami jednać. Spodziwanje zbudži wobzamknjenje krajnocyrkwinskeho zarjada, zo ma so městno Serbskeho superintendenta jenož na šěsć lěta, hdyž tež z móžnosću podlěšenja, wobsadzić. Předsydstwo wobzamkny zapodaće na krajnocyrkwinski zarjad, w kotrymž so žada, zo so tute rjadowanje zběhnje. Přichodna zhromadžizna cyłeho Serbskeho wosadneho zwjazka postaji so na póndzelu, 8. oktobra.

Serbske popołdnjo w Slepom

Z nowymi formami je so njedzela Quasimodogeniti, 27. apryla, druhe serbske ewangelske popołdnjo na Slepjanskej farje wotměto. Bjez wulkeho wabjenja je zaso 24 serbsku rěč lubowacych přichwatało na swoju nutrnosť. Předowanski tekst ze scénja swjateho Jana (20,19–29) skićeše móžnosť, so rozestajeć z tuchwilnej situaciju woteběranja wěriwych w Němskej. Hdyž na spadowace ličby hladamy, je prašneje woprawnjene: Komu maja Němcy (Serbja) scyla hišće dowěru? Što njewěriwi wot nas ewangelskich wěriwych wočakuja, to zo tež z ličbami z interneta a na folijach pokaza. Z wideopaskom wobrubu so na kóncu dwuhodžinski program zetkanja Serbow. Tež tón tak zwučeny serbski Slepjanski tykanc njefalowaše. Při šalce dobrego kofeja a spěwanju kěrlušow, kotraž je zaso Rownjanka Roža Šenkarjowa do slepjanščiny přenjesła, su so hišće serbske postawy předstajili. Z diasami a originalemi wot serbskeho molerja Měrcina Nowaka-Njehorńskeho je wučer na wuměnknu Helmut Nowak na zajimawe wěcy našich kónčin pokazał. Bohužel bě čas překrótki, tak zo móžeše so jenož wujmk pokazać.

Manfred Hermaš

Serbske kemše we Wojerecach

W Serbach so rady spěwa – to wobkrući so tež na serbskim wosadnym popołdnju srjedź meje we Wojerecach. Njejsmy tam pak jenož spěwali: Dnja 10. meje zeńdže so někak 20 kemšerjow z Wojerec, Łaza, Rownoho a Hór z fararjom Malinkom w Janskej cyrkwi k serbskej Božej službje. To njestawa so tam jara husto a tuž wjeselachu so přitomni nad zešiwkami z porjadom Božej služby w serbsčinje kaž tež nad krótkim zječom serbskeho předowanja, kotraž je farar Malink potom hišće dał w němčinje.

Skoro wšitcy scěhowachu po tym přeprašenju do wosadneje žurle na kofej a tykanc. Tam dožiwichmy mały program džěci WITAJ-skupiny pěstowarnje Hory/Nowa Łuka, wužiwachmy składnosť, mjez sobu bjesadować, a wšitkim k wjeselu spěwachmy naposledk zhromadnje hišće něšto serbskich ludowych spěwow. (Knježe W.: Prošu spěwajće tola přichodny króć chroblišo rjany druhi hlós!)

Nimo knjezej fararjej Malinkej słuša džak tež fararjej Nagelej, kiž je na kemšach sobu skutkował a so wo přihotowanje popołdnja starał, kaž tež Stoppelec mandželskimaj z Małych Hór a knjeni Nagelowej za wuhotowanje kofejpíca.

Beata Rychtarjowa

Nowy park we Wochozach

Wažna kročel w rekultiwizaciji krajiny po brunicy je so scěniła ze založenjom parka bludźenkow we Wochozach. 1. meje so wón zjawnosć přepoda. Jědnaće tysac wopytowarjow bě přišło wobdźiwać tutu zajimawu a jónkrótnu zahrodu. Mjez nimi bě tež Lenka Nowakowa z Rownoho ze „swojimi kantorkami“ – tu w rozmołwje z prof. dr. Kurtom Häge, předstejičerjom koncerna Vattenfall.

Foto: E. Bigonowa

Serbska biblija wjele hódna

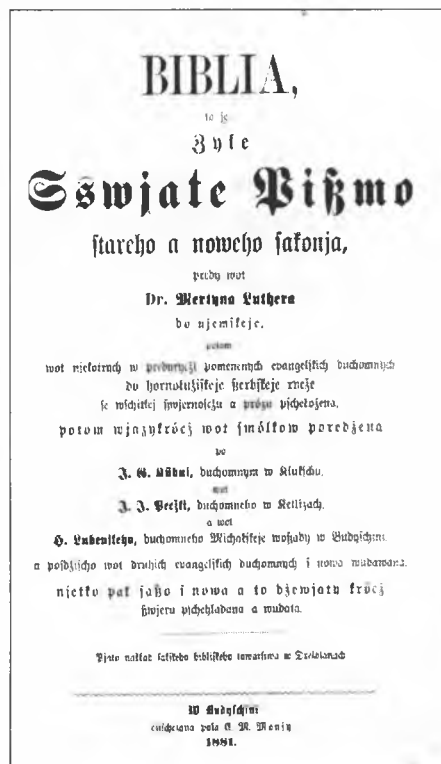
Kelko eksemplarow tuteho wudaća serbskeje biblije z lěta 1881 je hišće mjez nami? Su so tehdom we wulkej ličbje čisćeli a běchu najskerje we wjele ewangelskich domach Źužicy. Wěm, zo je so tute wudaće biblije mjenje wuchwalilo, haj, zo so samo praješe, zo je mało winojte.

Přeco zaso móžemy so džiwac. Njedawno poskićowaše so tajke wudaće biblije pod www.ebay.de na awkaciji w interneće. Spočatnje bě wona za 1,00 € na předań. Naposledk płaćeše kupc 77,68 €. Štó z nas by to za móžne měł?

Po zdaću bě kupc z Ameriki, snano potomnik Serbow. Móžno, zo so wjeseli, zo něšto z rukow svojich prjedownikow ma. Móžno, zo je jemu biblija wo wjele wjace hódna hač płaćizna. Derje nam, zo tam a sem spóznamy, kajke hódnoty mamy, kiž sej mało čescimy.

Mamy nowše přeložki biblije w dobrej a čitajomnej serbsčinje. Bohu džak. Čitamy w bibliji a mamy so po Jezusowych słowach?

Pawoł Wirth

Džen wotewrjenych duri w Malešecach

8. meje přiwita wjednica pěstowarnje w Malešecach Jadwiga Wejšina sytu staršich, zastupjerjow gmejny, župy a Domowinskeje skupiny kaž tež knjeza fararja Noacka z Chwaćic, kotryž je k staršim porěčał a pěstowarnju požohnował. Předsydka SŠT Ludmila Budarjowa přepoda nowe meble a hrajki a džakowaše so gmejnje, Załožbje za serbski lud, Rěčnemu centrumej WITAJ, wšěm sponsoram a wosebje staršim, kotriž su k spodobnemu wuhotowanju pěstowarnje přinošowali. Starši wobkrućichu na prašenje SŠT, kotryž je našer pěstowarnje, dobry niwow nawuknjenja serbskeje rěče a swójbnu atmosferu w pěstowarni.

Ekumeniske kemše w Smječkecach

„Bóh chce nam dać swój pokoj. My njetrjebamy so bojeć. My měli być před swětom swědkojo našeje wěry.“ Tute tři mysle jutrowneho poselstwa staji Chróšćanski farar Clemens Hrjehor do srjedzišća swjeho předowanja na ekumeniskej Božej službje přenju njedzela meje w Smječkečanskej cyrkwičce. Mnozy wěriwi, katolscy a ewangelscy, Serbja a Němcy, běchu na popołdniše kemše přišli. Ekumeniska mysl džě so w Smječkečanskej a Chróšćanskej wosadze hižo dołho pěstuje. Dokelž je farske městno w Smječkecach tuchwilu wakantne, swjećeše Hornjowuždžanski farar Andreas Blumenstein kemše sobu. Wosadni spěwachu a modlachu so wotměnjejo němsce a serbsce. Chróšćanski a Smječkečanski cyrkwiniski chór kemše dostojnje wobrubištej. Po kemšach přeprasy hospodliwa Smječkečan wosada wšěch přitomnych na farsku zahrodu. Při najkrasnišim nalětnim wjedrje a šcedriwym pohosćenju wuwi so rjana bjesada. Zajimawe bě tež zhonić, zo staj fararjej Blumenstein a Hrjehor hižo we wósomdžesatych lětach zhromadnje ekumeniske kemše wuhotowaloj, a to w Radworju.

I. Šerakowa

Powěšće

Drježdźany. Z třidnjowskim swjedenjom je sakska stolica spočatk meje přiwitala sydom nowych zwonow za cyrkej Našeje knjenje. Njedźelu, 4. meje, je biskop Krefš zwony poswjećit. Přeni króć zaklinča wone při zazwonjenju swjatkow sobotu, 7. junija, wot 19.30 hodź. do 20.15 hodź.

Budyšin. Za dostojne woswjećenje klětušich 200. posmjertnych narodnin Łazowskeho fararja Handrija Zejlerja ma so založić přitotowanjski wuběr. Tole je prezidij Domowiny na swojim posedženju 7. meje wobzamknył.

Janšojce/Hochoza. Koncert z delnjoserbskimi spěwami pod titulom „Gaž wětšyk dujo pšez pola“ je 3. meje dožiwio w Janšojске cyrkwi 50 a 11. meje w Hochoskej cyrkwi tohorunja něhdźe 50 připosucharjow.

Zhorjelc. Mjeno „šleska Hornja Łužica“ ma so nětk tola přiwzać do zhromadneho mjena, jeli zo dóndźe klětu k zjednočenju Berlin-Braniborskeje a Zhorjelskeje cyrkwyje. Na to stej so wjednistwje woběju cyrkwyjow spočatk meje dojednałoj. Z tym maja so pokojeć kritikarjo we Łužicy, kiž wobsteja na šleskej identiče swojich wosadow.

Klukš. Na měsacnym zeńdženju farskeho konwenta Budyšin-wuchod dnja 13. meje na Klukšanskej farje přednošowaše direktor Serbskeho instituta prof. dr. Dietrich Šolta z Budyšina wo stawiznach a přitomnosći Serbow. Wosebje zajimowachu so fararjo za přičiny a wotběh asimilacije ewangelskich Serbow kaž tež za džensniše prócowanja wo wuchowanje serbskeje rěče.

Budyšin. 25. meje je so farar Jan Malink z kemšemi w Marje-Marcínej cyrkwi rozžohnował wot Pětrскеje wosady w Budyšinje. Wot lěta 1994 bě tu z duchownym. Božej službyje je so přizamknyła postrowna hodźina, na kotrejž so jemu ze słowami a darami džak wupraji za jeho spomóžne skutkowanje we wosadźe.

Horni Wujězd. Za měsac wuprózdni so tudyše farske městno. Farar Andreas Blumenstein, kotryž bě tu wot lěta 1992 z duchownym, přesydlil so do Brand-Erbisdorfa za Drježdźa-

nami, hdžež budže 10. awgusta do swjeho noweho zastojnstwa jako wosadny farar zapokazany. 29. junija změje swjaje poslednje kemše w Hornim Wujězdze, 6. julija so na swjedenjskich kemšach w Porchowje wot wosady rozžohnuje. Z jeho zaslužbu je, zo je so Wujězdanskej wosadze Boži dom wuchował z tym, zo přetwori so po přewróće na awtodróhowu cyrkej. W poslednich lětach měješe tež susodnu Porchowsku wosadu na starosći, kotraž sta so přez strukturnu reformu ze sotrowskej wosadu Hornjeho Wujězda. 1953 narodženy farar Blumenstein pochadza z Rakec, je na Serbsku rozšěrjenu wyšu šulu chodźil a wot 1979 do 1992 był z duchownym w Njeswačidle. Wuprózdžene farske městno za Porchow a Horni Wujězd ma so wupisać a znowa wobsadzić.

Klětno. Nazymu ma so w Klětnjanskej pěstowani, kotraž je w nošerstwje diakoniskeho skutka Měrcinowy dwór w Rózborku, založić WITAJ-skupina. Dotal je 12 džěci za tule skupinu přizjewjenych.

Dary

W aprylu je so darilo za Pomhaj Bóh 20 € a za Serbske ewangelske towarstwo dwójce 10 €. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Row kantora Hančki a jeho mandźelskeje w Poršicach Foto: T. Malinkowa

Před 75 lětami, dnja 17.6.1928, zemrě w Poršicach kantor **Arnošt Hančka**. Narodził bě so wón 1867 do žiwnosćerskeje swójby w Hućinje. Po wučerskim wukublanju w Budyšinje bu hižo jara młody, z 23 lětami, 1891 powołany jako šulski nawoda a kantor do Poršic, hdžež wosta hač do swjaje smjerće. Za rowjenkow bě wón „naš drohi wótčinc“, w socialistiskim času pak wustajichu jemu serbscy stawiznarjo chětro negatiwny posudk, kotryž je w dalokej měrje njewoprawnjeny. Kantor Hančka njeje zastupował wšelake přepjate serbske nahłady swjajeho časa, při wšěm je tójšto za Serbow dželał. Wot lěta 1902 bě městopředsyda Towarstwa serbskich cyrkwinskih wučerjow, wot lěta 1905 předsyda Konferency serbskich wučerjow Budyskeho kraja a wot lěta 1910 člon předsydstwa pedagogiskeho wotrjada Maćicy Serbskeje. Po přenjeji swětowej wójnje je rozsudnje sobu twarił serbske šulstwo Weimarskeje republiky jako zestajer wučbnych planow

a redaktor čitankow „Kwětki“ a „Zahrodka“. Sam je wšelake serbske přinoški spisal a wozjewił. W Poršicach je džiwil na přikladnu serbsku wučbu w šuli a nawjedował serbske towarstwo Swěra. Jako synodala sakskeje synody je so w 20-tych lětach zasadžował za založenje serbskeje superintendentury, štož pak so njeje radžilo.

Přeprašujemy

01.06. Exaudi

14.00 swjedenjske kemše w Budyšinje w Michalskej cyrkwi ze zapokazanjom fararja Malinka jako Serbskeho superintendenta a fararja Michalskeje wosady

08.06. 1. dzeń swjatkow

11.45 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
18.00 ekumeniski nyšpor w Budyšinje w Michalskej cyrkwi (farar Scapan a sup. Malink)

09.06. 2. dzeń swjatkow

09.30 serbsko-němske kemše z Božim wotkazanjom w Slepom (fararka Menzel, sup. Malink)

14.06. sobota

15.00 ekumeniske serbske popołdnjo w Drježdźanach w Jozefowej cyrkwi (kaplan Nawka)

15.06. swjedenj swjatej Trojicy

10.00 serbsko-němske kemše skladnostnje 150. posmjertnych narodnin fararja Mata Kosyka we Wjerbnje

22.06. 1. njedźela po swjatej Trojicy

11.45 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)

05.07. sobota

14.00 zahajenje serbskeho cyrkwinskeho dnja w cyrkwi w Budyšinku, po tym přednošk w Šerachowym domje

06.07. 3. njedźela po swjatej Trojicy

10.00 swjedenjske kemše z Božim wotkazanjom na serbskim cyrkwiskim dnju w Poršicach (sup. Malink a farar dr. Buliš), kemše so přenjesu přez serbski rozhłós

Pomhaj Bóh časopis ewangelskich Serbow

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Cornobohska/Czornebohstr. 12, 02625 Budyšin/Bautzen

Redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591/600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)

Čiść: Čiśćernja DELANY tzwr w Njeswačidle
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakladnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud. Lětny abonement plaći 8 €.